24/07/2022

Προκόπιος Παυλόπουλος: Για την υπεράσπιση της Δημοκρατίας μας και του Πολιτισμού μας

/ Γνώμες

Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά αυτό τούτο το μέλλον της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού.

Μέσα στην δίνη των καιρών μας, όπου οι λέξεις ασκούν μια «διαλυτική» επικυριαρχία πάνω στις ιδέες και σπρώχνουν ολοένα και πιο βαθιά σ' ένα παρακμιακό περιθώριο την Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, δεν είναι ακόμη πολύ αργά - τουλάχιστον ας ενστερνισθούμε αυτήν την υπαρξιακή, κυριολεκτικώς, για την «Γηραιά Ήπειρό» μας ελπίδα και προσδοκία- να χαράξουμε τον δρόμο προς τον ορίζοντα της

υπεράσπισης του Ευρωπαϊκού Ιδεώδους.

Που δεν είναι άλλος από την συνέχιση και ευόδωση του αγώνα για την θεσμική και πολιτική ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό συνθήκες μιας μορφής ομοσπονδιακής οργάνωσης, πάντοτε με «αντηρίδες» τις αρχές και τις αξίες της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας. Ecοntrario, οι Ευρωπαίοι Πολίτες δεν έχουμε, απέναντι στα στοιχειώδη προτάγματα της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, το δικαίωμα ν' αρκεσθούμε στον ρόλο «ασθμαίνοντος αχθοφόρου» του παρελθόντος μιας Ευρώπης γεμάτης από εμβληματικές μνήμες γεγονότων και έργων, τα οποία «σημάδεψαν» βαθιά την διαδρομή της Ανθρωπότητας, ή ακόμη και στον ρόλο «υπαλλήλων» και «ξεναγών» στο «Μουσείο της Ευρώπης».

Με μια πιο συμπυκνωμένη αλλά ίσως πιο παραστατική διατύπωση, οι Ευρωπαίοι Πολίτες δεν έχουμε το δικαίωμα να παρατηρούμε απαθείς την μετατροπή της ιδέας της Ενωμένης Ευρώπης σε χίμαιρα, αποδεχόμενοι μοιρολατρικώς την ήττα του Ευρωπαϊκού Ιδεώδους, υφ' όλες του τις εκφάνσεις.

Ι. Αναζητώντας τα πραγματικά αίτια του «τοξικού» ευρωσκεπτικισμού στην εποχή μας
Ακριβώς γι' αυτό, όσοι είμαστε πραγματικά αποφασισμένοι -και οι Έλληνες είμαστε, στην μεγάλη μας πλειοψηφία, συνειδητοποιημένοι Ευρωπαίοι, όπως το αποδείξαμε και εντελώς προσφάτως- να υπερασπισθούμε την Ευρωπαϊκή

Ολοκλήρωση, μέσω της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης κατά τον προορισμό της, έχουμε χρέος, το συντομότερο δυνατό, ν' αναζητήσουμε, ν' ανακαλύψουμε και να εξουδετερώσουμε τα αίτια που «τροφοδοτούν» την ενδυνάμωση και την εξάπλωση του φαινομένου του σύγχρονου, δυστυχώς εντεινόμενου, ευρωσκεπτικισμού.

Α. Ενός φαινομένου που γίνεται τόσο περισσότερο «τοξικό» για τον «οργανισμό» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο το «βαρυτικό πεδίο» του από την μια πλευρά ενισχύει τις φυγόκεντρες δυνάμεις, οι οποίες αντιμάχονται το Ευρωπαϊκό Ιδεώδες.

Και, από την άλλη πλευρά -αλλά και συνακόλουθα- αποδυναμώνει, σταδιακώς και υποδορίως, όλες εκείνες τις κεντρομόλες δυνάμεις, που δίχως αυτές το Ευρωπαϊκό Οικοδόμημα οδηγείται, οιονεί νομοτελιακώς, σε μια μοιραία απαξίωση ή και κατάρρευση. Με απλές λέξεις δεν έχει πια κανένα νόημα το να «θρηνούμε», ως άλλοι «άγγελοι επί τάφου σαλπίζοντες», το δήθεν «ξόδι» της Ευρώπης, όπως κάποιοι, όσοι και αν είναι, θέλουν να το εμφανίσουν.

Αποστολή μας πρέπει να είναι η αναβίωση του Ευρωπαϊκού Ιδεώδους, κατ' εξοχήν

μέσ’ από την επικαιροποίηση και αντίστοιχη ειλικρινή ενσυναίσθηση των λόγων εκείνων, οι οποίοι ώθησαν τους «Πατέρες» της ιδέας της Ενωμένης Ευρώπης ν’ αφοσιωθούν σε αυτήν και να επιδιώξουν κάτι, που στα μέσα του 20ου αιώνα φαινόταν από ουτοπικό ως εντελώς ανέφικτο.

Ο δικός τους, σχεδόν «επικός» για τα δεδομένα της συγκυρίας των χρόνων τους, προσανατολισμός μπορεί και πρέπει να μετουσιωθεί στον «αστρολάβο» της δικής μας πορείας συνέχισης και έμπρακτης δικαίωσης των οραματισμών τους.

Β. Και αυτό το «πρόταγμα» νοηματοδοτούν πολύ πιο έντονα τα δεδομένα της εποχής μας, σύμφωνα με τα οποία ο ρόλος της ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αφορά μόνο τα Κράτη-Μέλη της και τους Λαούς της αλλά και το σύνολο της Ανθρωπότητας, εφόσον αντιληφθούμε το τι και πόσα μπορεί να προσφέρει, πάνω στην βάση της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, στην «πλανητική» εμπέδωση του Ανθρωπισμού, της Ειρήνης, της Δικαιοσύνης και, πρωτίστως, της Κοινωνικής Δικαιοσύνης.

ΙΙ. Η «σπορά» των «Πατέρων» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ας αναλογισθούμε, λοιπόν, ότι οι ρίζες είναι εκείνες που κρατάνε όρθια τα «μεγάλα δένδρα». Και το «δένδρο» της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να στεριώσει, ν’ ανθίσει και να καρπίσει αν δεν εναρμονίσουμε, με συνέπεια και συνέχεια, τον Ευρωπαϊκό μας διαλογισμό με το «πνεύμα» των «Πατέρων» του Ευρωπαϊκού Ιδεώδους.

Α. Ήταν εκείνοι, οι οποίοι έβαλαν τα θεμέλια της Ενωμένης Ευρώπης, προκειμένου το οικοδόμημα αυτό ν’ αποτελέσει το μελλοντικό και «αειθαλές» αντίβαρο στα αίτια που οδήγησαν την Ανθρωπότητα να ζήσει, κατά την διάρκεια του 20ού αιώνα και με απόσταση κάτι λιγότερο από είκοσι χρόνια, τον όλεθρο δύο Παγκόσμιων Πολέμων. Και κυρίως τον όλεθρο του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, η τελική έκβαση του οποίου σήμανε, πέραν των άλλων, και την επικράτηση της

Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας απέναντι στις «σιδηρόφρακτες» ορδές του φασισμού και του ναζισμού. Ήταν εκείνοι οι οποίοι, εν τέλει, έθεσαν τις δυνάμεις τους στην υπηρεσία της δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης, προορισμένης να μην επιτρέψει, ποτέ ξανά, την επιστροφή σ’ ένα παρελθόν, που σίγουρα προοιωνιζόταν το τέλος της ουσιαστικής δημιουργίας του HomoSapiens και την αδιανόητη, για την Δημοκρατία μας και τον Πολιτισμό μας οπισθοδρόμηση στο χάος μιας «αναγεννημένης» βαρβαρότητας.

Β. Οι αγώνες τους και η «σπορά» τους για έναν τόσο μεγαλεπήβολο και

ελπιδοφόρο στόχο ευοδώθηκαν πολύ ενωρίς, στο μέτρο που από τις, πρωτόλειες, Ευρωπαϊκές Κοινότητες της δεκαετίας του ’50 και του ’60 φθάσαμε, αρκετά πριν το τέλος του 20ού αιώνα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον σκληρό «πυρήνα» της, στην Ευρωζώνη. Προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλε, μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, και η σθεναρή στάση των δημοκρατικών Κρατών της Ευρώπης εναντίον του, άκρως επικίνδυνου για την Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, κομμουνιστικού νεοολοκληρωτισμού, όπως αυτός εκπορευόταν από την τότε ΕΣΣΔ και τους εντός Ευρώπης «δορυφόρους» της.

III.Το δικό μας χρέος

Το εξαιρετικά επικίνδυνο σήμερα για την τύχη και την προοπτική της εμβληματικής «κληρονομιάς», που μας άφησαν οι «Πατέρες» του Ευρωπαϊκού Ιδεώδους, είναι:

Α.Αφενός, ότι ελάχιστοι από της Πολίτες της Ευρώπης και, ακόμη περισσότερο, από τους πολιτικούς της, που βίωσαν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο την τραγωδία του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, βρίσκονται εν ζωή. Οι δε επόμενες γενιές ολοένα και λιγότερα διδάσκονται, από το σχολείο ως το πανεπιστήμιο, για το τι κόστισε στην Ανθρωπότητα -και όχι μόνο στην Ευρώπη- ο Πόλεμος αυτός.

Οι μνήμες, δυστυχώς, σβήνουν μελαγχολικά, όπως η φλόγα του καντηλιού όταν τελειώνει το «λάδι» των μεγάλων και αναντικατάστατων ιστορικών βιωμάτων. Και, αφετέρου, η διάλυση της τέως ΕΣΣΔ, με άκρως συμβολική ιστορικώς έκφραση την πτώση του πάλαι ποτέ «Τείχους του Βερολίνου», έχει δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι ο επικίνδυνος για την Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία ολοκληρωτισμός, κάθε μορφής, ανήκει οριστικά στο παρελθόν.

Ο ιδιόμορφος ολοκληρωτισμός της, κάθε είδους, θρησκευτικής φονταμενταλιστικής «ιδεολογίας» εκλαμβάνεται ως περιθωριακός. Το ίδιο δε, mutatismutandis, συμβαίνει και με τον αντίστοιχο ολοκληρωτισμό των επιμέρους τρομοκρατικών κινημάτων, τα οποία αναπτύσσονται, παγκοσμίως, ανεξάρτητα μάλιστα από θρησκευτικές καταβολές και υποκινήσεις. Κάποιοι, και δεν είναι λίγοι, πιστεύουν πως η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία έχει «θριαμβεύσει».

Και αυτή η ανιστόρητη πλάνη των ιδεών υποσκάπτει, ανεπανόρθωτα, τα θεμέλια της Ιστορίας, του Ανθρωπισμού και της Δημοκρατίας. Με άλλες λέξεις αυτού τούτου του Πολιτισμού μας.

Β. Με βάση αυτές τις ψευδαισθήσεις, δημιουργείται το ετερόκλητο «ψηφιδωτό» των ευρωσκεπτικιστών οι οποίοι -συνειδητώς ή ασυνειδήτως, δεν έχει σημασία-

αμφισβητούν την αδήριτη ανάγκη της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και της ολοκλήρωσης του Ευρωπαϊκού Οικοδομήματος διερωτώμενοι, υποκρτικώς και ανιστορήτως:

1.Αφού η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία έχει επικρατήσει στην Ευρώπη, γιατί να μην γυρίσουμε πίσω στο Έθνος-Κράτος; Εκείνο που ξεκίνησε μετά την δημιουργία της Ελλάδας, ως πρώτου Έθνους-Κράτους στην Ευρώπη, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1830, και το οποίο έκτοτε αποτέλεσε την αφετηρία της απαλλαγής της Ευρώπης από τις «δυναστείες» των Ευρωπαϊκών Αυτοκρατοριών και των Ευρωπαϊκών Βασιλείων;

Μήπως, κατά συνέπεια, πρέπει να στηρίξουμε το Έθνος-Κράτος και την θεσμική και πολιτική του ταυτότητα και ν’ αφήσουμε την Ευρωπαϊκή Ένωση στον περιθωριακό ρόλο μιας θεσμικής και πολιτικής οντότητας, η οποία έχει ως ιστορικώς νομιμοποιημένο ρόλο την απλή εγγύηση της ύπαρξης των Κρατών-Μελών της, άρα τον ρόλο μιας χαλαρής συνομοσπονδίας, στα όρια ενός θεσμικού και πολιτικού «συμβολισμού», με καλλωπισμένες «αναφορές» παρελθόντος και επιφανειακές «υπομνήσεις» μέλλοντος;

2. Τα δυσοίωνα σημάδια μιας τέτοιας νοοτροπίας πυκνώνουν τόσο περισσότερο πάνω από τον «ουρανό» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο όχι μόνον ορισμένες, άκρως ελλειμματικές ως προς την Ευρωπαϊκή τους Παιδεία, ηγεσίες Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενστερνίζονται τις ως άνω απόψεις.

Αλλά ακόμη και τα Ανώτατα Δικαστήρια ισχυρών Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτουν, με ολοένα και πιο «ριζοσπαστικές» τάσεις της νομολογίας τους, στο περιθώριο το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, «προβάλλοντας» απέναντί τους την ανάγκη υπεράσπισης της «συνταγματικής ταυτότητας» αυτών των Κρατών-Μελών. Και το χειρότερο είναι ότι τέτοιες τάσεις κινδυνεύουν να καταστούν ένα είδος «προτύπου» και για άλλα Κράτη-Μέλη, μέσ’ από την επιτήδεια αξιοποίησή τους από τους εντός αυτών ευρωσκεπτικιστικούς κύκλους.

Γ. Στην δημιουργία αυτού του θεσμικού και πολιτικού «τέλματος για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι αμελητέα η ευθύνη των Θεσμών της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Και τούτο γιατί ουδέποτε συνειδητοποίησαν ειλικρινώς την επιτακτική ανάγκη δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος, ικανού να θεμελιώσει την Ευρωπαϊκή

Ένωση πάνω στην βάση της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, με μια Έννομη Τάξη η οποία μπορεί να εγγυηθεί, όπου τούτο είναι απαραίτητο, την υπεροχή του Ευρωπαϊκού Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου, φυσικά σεβόμενη τον πυρήνα της Κυριαρχίας των Κρατών-Μελών. «Meaculpa», όπως την διατυπώνει επ' εσχάτων ιδίως το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε φορά που τα επιμέρους Ανώτατα Δικαστήρια Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αμφισβητούν, εμμέσως ή και ευθέως, την δικαιοδοσία του, καθώς προαναφέρθηκε.

Επίλογος

Όλα τα προμνημονευόμενα συμπτώματα, που «τροφοδοτούν» το άδειο πολιτικό «δισάκι» των ευρωσκεπτικιστών, αναδεικνύουν μια μεγάλη αλήθεια, η οποία κινδυνεύει να παρασύρει την Ευρωπαϊκή Ένωση στο περιθώριο ή ακόμη και στον τελικό μαρασμό της. Κουραστικά, ίσως εμμονικά, θα επαναλάβω τα εξής: Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά αυτό τούτο το μέλλον της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού.

Κατά συνέπεια, αφορά όχι μόνο τα Κράτη-Μέλη της αλλά ολόκληρη την Ανθρωπότητα, όταν μάλιστα συνειδητοποιούμε καθημερινά τις περιπέτειες του Ανθρώπου, του Ανθρωπισμού, της Ειρήνης, της Δικαιοσύνης, ιδίως δε της Κοινωνικής Δικαιοσύνης, σε πλανητικό επίπεδο.

Πηγή: ieidiseis